

D. EMISNÁ ČINNOST NBS A PEŇAŽNÝ OBEH

1. EMISIA SLOVENSKÝCH PEŇAZÍ

V roku 2002 zabezpečila Národná banka Slovenska v súlade s potrebami peňažného obehu dotlač bankoviek v nominálnych hodnotách 50 Sk, 200 Sk a 1 000 Sk v celkovom počte 102,6 mil. kusov. Päťdesiatkorunové bankovky boli vytlačené v kanadskom závode BA Banknote, nemeckej tlačiarne cenín Giesecke & Devrient, dvestokorunové bankovky vo francúzskej tlačiarňi François-Charles Oberthur Fiduciaire a bankovky v nominálnej hodnote 1 000 Sk v britskej tlačiarňi cenín De La Rue Currency. Okrem nich boli z úschovy v zahraničných tlačiarňach cenín dovezené bankovky v nominálnych hodnotách 20 Sk a 100 Sk, ktoré boli vytlačené na základe dohodnutých kontraktov v roku 2001.

V roku 2002 bola zabezpečená i výroba 107,3 mil. kusov mincí v nominálnych hodnotách 10 halierov, 20 halierov, 50 halierov, 1 Sk a 2 Sk. Okrem bankoviek a mincí určených na hotovostný peňažný obeh vydala Národná banka Slovenska na zberateľské účely 15 000 súborov mincí s ročníkom razby 2002. Prvý, s motívom Bojnického zámku, bol vydaný v počte 11 000 kusov a druhý, venovaný k získaniu titulu slovenských hokejistov majstrov sveta v ľadovom hokeji, bol vydaný v počte 4 000 kusov. V roku 2002 vydala Národná banka Slovenska tri pamätne mince. Dve boli vyrazené zo striebra a tretia – bimetalová zo zlata a paládia, bola venovaná

10. výročiu vzniku Slovenskej republiky. Okrem emisie uvedených mincí boli koncom roka 2002 do Národnej banky Slovenska dodané pamätne strieborné mince v nominálnej hodnote 200 Sk k 100. výročiu narodenia Imricha Karvaša a pamätne strieborné mince 1 000 Sk s motívom 10. výročia vzniku Slovenskej republiky, ktorých výroba bola realizovaná v predstihu pre emisný plán roku 2003. Všetky obehové a pamätne mince vyrobila Mincovňa Kremnica, štátny podnik.

1.1. Stav peňazí v obehu

K 31. decembru 2002 bol stav peňazí v obehu v Slovenskej republike 94,2 mld. Sk (vrátane obeživa v pokladniciach Národnej banky Slovenska). V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka vzrástla v roku 2002 hodnota peňazí v obehu o 2,7 mld. Sk (o 2,9 %), čo bol doteraz najnižší nárast obeživa od vzniku slovenskej meny s výnimkou roku 1998, v ktorom bol zaznamenaný pokles obeživa o 0,24 %. Stav peňazí v obehu mal podľa stavu ku koncu jednotlivých mesiacov rovnomerný vývoj s typickým januárovým poklesom a predvianočným sezónnym rastom.

Vývoj denného stavu peňazí v obehu bol v priebehu celého roka bez mimoriadnych výkyvov. Výška obeživa dosiahla maximálnu hodnotu 99,9 mld. Sk 20. decembra 2002.

Pamätne mince vydané NBS v roku 2002

(v ks)

Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú minca pripomína	Počet vydaných mincí spolu	z toho PROOF	Vyhláška NBS
PSM 200 Sk	Ľudovít Fulla – 100. výročie narodenia	13 700	2 400	22/2002 Z. z.
PSM 200 Sk	Svetové dedičstvo UNESCO – Vlkolíneec, rezervácia ľudovej architektúry	14 300	2 800	153/2002 Z. z.
PBM 10 000 Sk	10. výročie vzniku Slovenskej republiky	6 000	6 000	663/2002 Z. z.

PSM – pamätne strieborná minca

PBM – pamätne bimetalová minca

1.2. Štruktúra obeživa

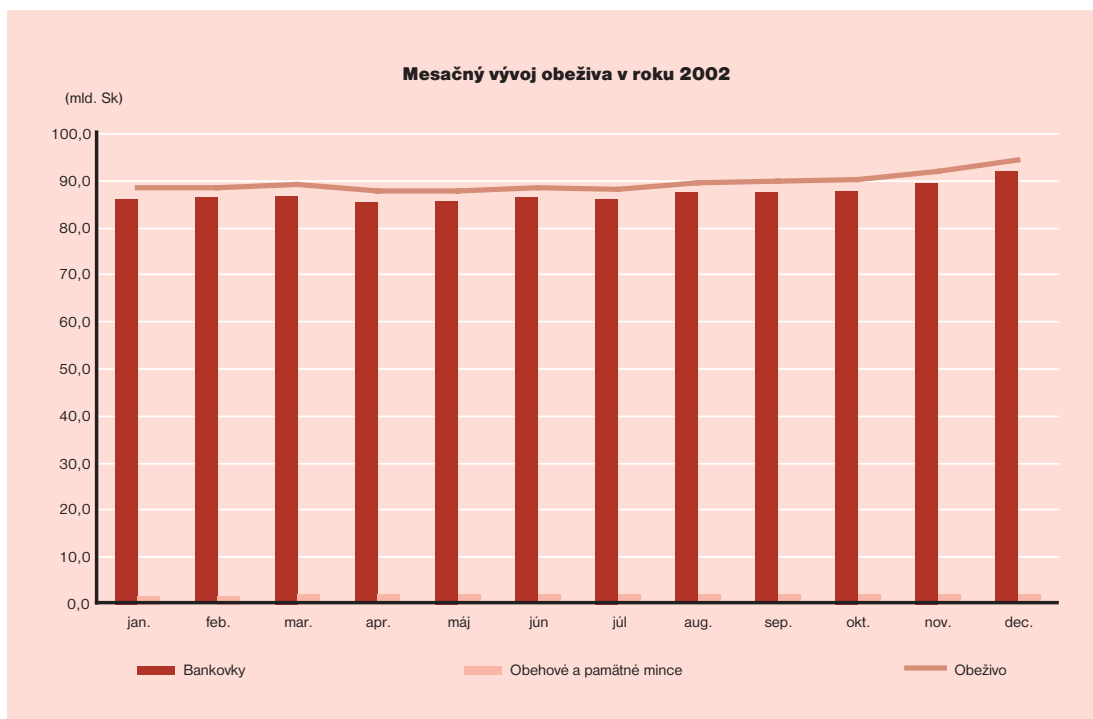
K 31. decembru 2002 bolo v obehu 132 mil. kusov bankoviek v hodnote 92,09 mld. Sk, 1 040,1 mil. kusov obehových mincí v hodnote 1,5 mld. Sk a 686 tisíc kusov pamätných mincí emitovaných Národnou bankou Slovenska v hodnote 438 mil. Sk. V roku 2002 vzrástol počet bankoviek a mincí v obehu vo všetkých nominálnych hodnotách s výnimkou 1 000 Sk a 500 Sk bankoviek.

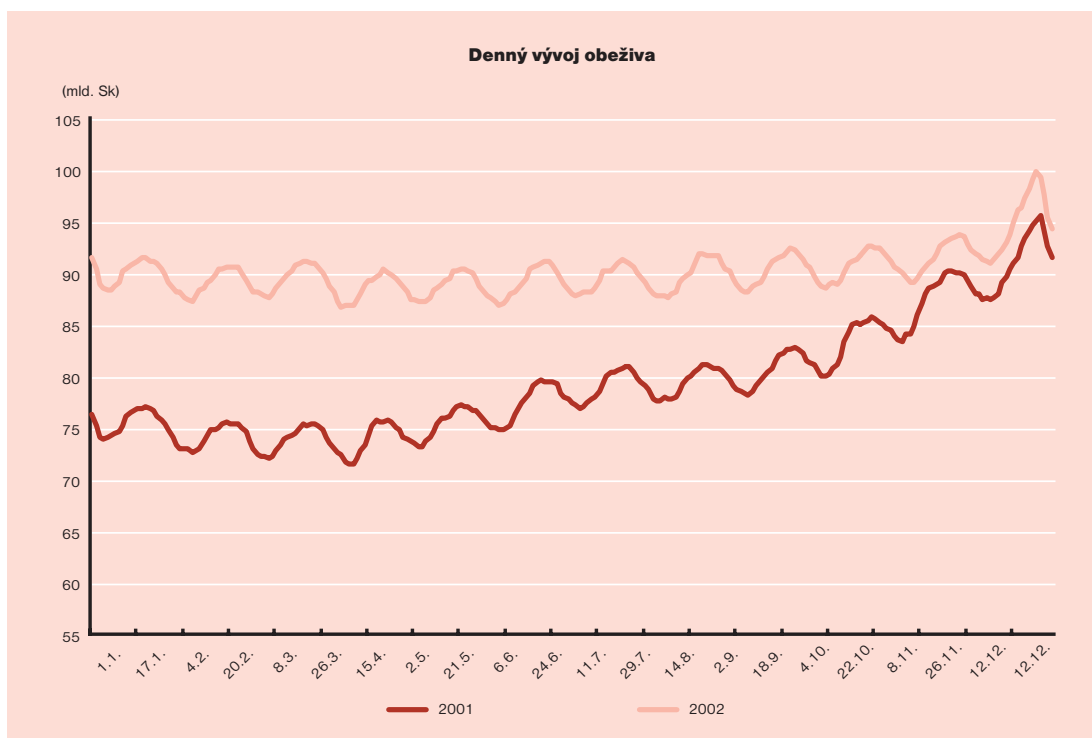
Z celkovej hodnoty obeživa tvorili 97,8 % bankovky, pričom podiel bankoviek najvyšších nominálnych hodnôt (5 000 Sk a 1 000 Sk) bol až 87,8 %. K 31. decembru 2002 sa takmer vyrovnal podiel hodnoty 5 000 Sk a 1 000 Sk bankoviek na celkovej hodnote obeživa. Podiel 5 000 Sk bankoviek dosiahol 43,5 % (v roku 2001 bol ich podiel 41,98 %) a podiel 1 000 Sk bankoviek dosiahol 44,34 % (v roku 2001 bol ich podiel 45,70 %). Na celkovom prírastku hodnoty obeživa sa v roku 2002 podieľali 5 000 Sk bankovky až 95,6 % a ich počet v obehu sa zvýšil o 0,5 mil. kusov (2,5 mld. Sk), kým pri 1 000 Sk bankovkách došlo k medziročnému poklesu o 60 tisíc kusov.

Z hľadiska množstva peňazí v obehu sú najpočetnejšie obehové mince, ktoré ku koncu roka 2002 tvorili až 88,7 % (1,04 mld. kusov z celkového množstva 1,17 mld. kusov mincí). Ich podiel na celkovej hodnote obeživa bol však iba 1,57 %.

Zatiaľ čo pre hodnotu peňazí v obehu boli rozhodujúce bankovky dvoch najvyšších nominálnych hodnôt, pre množstvo peňazí v obehu boli rozhodujúce halierové mince (10 halierov, 20 halierov a 50 halierov), ktorých podiel na celkovom množstve peňazí v obehu bol 60 % a z celkového množstva mincí v obehu predstavovali až 67,7 %.

Veľké množstvo halierových mincí v obehu, ich vysoké tempo rastu a náklady na razbu, ktoré prevyšujú ich nominálnu hodnotu, viedli Národnú banku Slovenska k návrhu na zrušenie 10- a 20-halierových mincí, ktorý však v roku 2002 nebol realizovaný. Pravdepodobne vplyvom medializovania zámeru NBS sa rast emisie mincí v nominálnej hodnote 10 a 20 halierov spomalil. V roku 2002 bola emisia desaťhaliernikov 25,7 mil. kusov (v roku 2001 bola 27,2 mil. kusov) a dvadsaťhaliernikov 24,9 mil. kusov (v roku 2001 bola

24,3 mil. kusov). Počet päťdesiatihaliernikov v obehu sa v roku 2002 zvýšil o 11,4 mil. kusov (v roku 2001 o 9,5 mil. kusov).

Podiel pamätných mincí (vrátane pamätných mincí vydaných ŠBČS pred rokom 1993) dosiahol ku koncu roka 0,66 % z celkovej hodnoty obeživa. Počet pamätných mincí v obehu vzrástol v roku 2002 o 27,5 tisíc kusov v hodnote 61,3 mil. Sk. V roku 2002 boli z obehu prijaté neplatné pamätné mince česko-slovenskej meny v hodnote 159,1 tisíc Sk, ktorých platnosť bola ukončená 30. septembra 2000.^{1/}

1.3. Priemerné hodnoty obehu

Hodnota peňazí v obehu, vrátane pamätných mincí, dosiahla k 31. decembru 2002 na jedného obyvateľa sumu 17 509 Sk. Z uvedenej sumy predstavovali bankovky 17 119 Sk, obehové mince 274 Sk a pamätné mince 116 Sk. V porovnaní s rokom 2001 vzrástla celková hodnota peňazí

v obehu na jedného obyvateľa o 494 Sk, pričom hodnota bankoviek vzrástla o 462 Sk, obehových mincí o 21 Sk a pamätných mincí o 11 Sk.

V roku 2002 pripadlo na jedného obyvateľa 25 kusov bankoviek (v roku 2001 to bolo 24 kusov), pričom najpočetnejšie boli zastúpené bankovky v nominálnej hodnote 1 000 Sk (8 kusov) a 20 Sk (5 kusov). Počet obehových mincí na jedného obyvateľa vzrástol zo 178 kusov v roku 2001 na 193 kusov v roku 2002. Najvyšší podiel mali halierové mince, ktorých počet bol 130 kusov na jedného obyvateľa a oproti predchádzajúcemu obdobiu sa zvýšil o 10 kusov. Z uvedeného množstva bolo 57 kusov desaťhaliernikov, 50 kusov dvadsaťhaliernikov a 23 kusov päťdesiatihaliernikov.

Priemerná hodnota peňažného znaku^{2/} dosiahla v roku 2002 hodnotu 80,3 (ročný pokles o 4,1). Zatiaľ čo pri bankovkách táto hodnota od roku 1994^{3/} vzrástla 1,8-krát, pri obehových minciach poklesla o tretinu. Vysoký počet mincí v obehu (k 31. decembru 2002 až 1 040 mil. ku-

1/ Vyhláška NBS č. 278/2000 Z. z. o ukončení platnosti pamätných strieborných mincí česko-slovenskej meny vydaných od 21. augusta 1954 do 31. decembra 1992.

2/ Priemerná hodnota peňažného znaku = celková hodnota obehu/celkové množstvo peňazí v obehu.

3/ Údaje z roku 1993 neboli použité, nakoľko v roku 1993 boli v obehu aj kolkované bankovky a mince česko-slovenskej meny v preklúzií.

Vývoj hodnoty peňažného znaku

(Sk)

	Bankovky	Obehové mince	Peniaze spolu vrátane pamätných mincí
1994	384,1	2,0	76,4
1995	455,6	1,8	76,7
1996	537,3	1,7	81,8
1997	566,3	1,6	80,5
1998	552,3	1,5	72,2
1999	594,1	1,5	76,1
2000	631,4	1,4	77,1
2001	693,6	1,4	84,4
2002	697,8	1,4	80,3

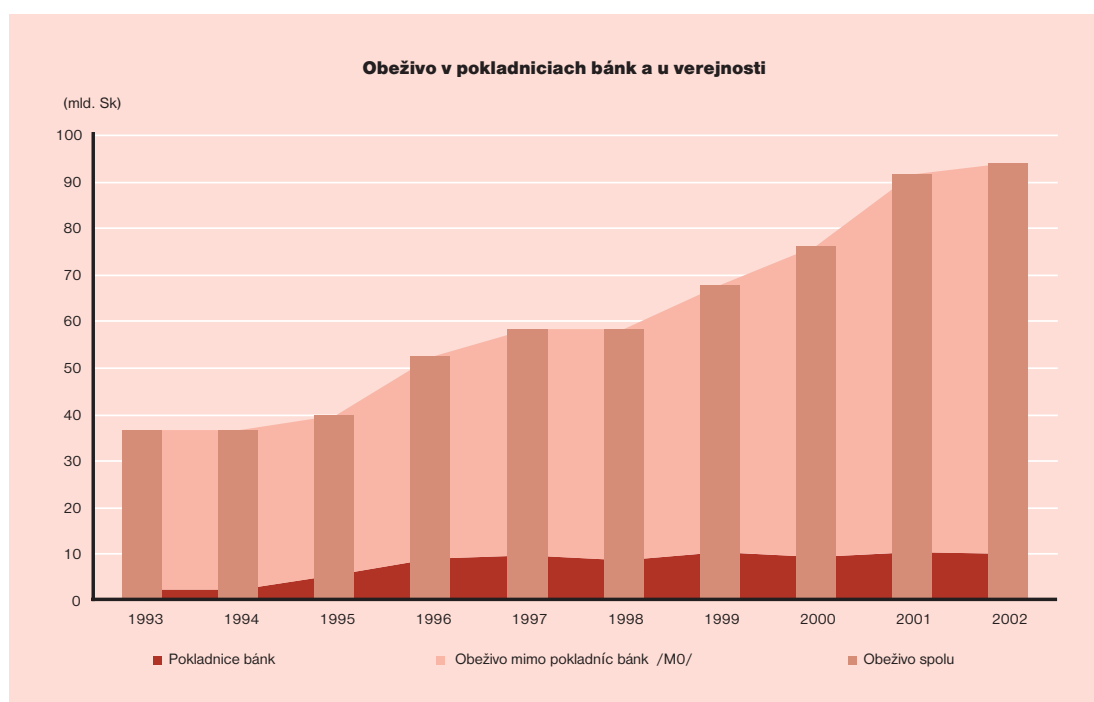
sov, t. j. 88,7 % z celkového množstva peňazí v obehu) ovplyvnil dosiahnutú hodnotu peňažného znaku.

1.4. Obeživo a niektoré makroekonomické veličiny

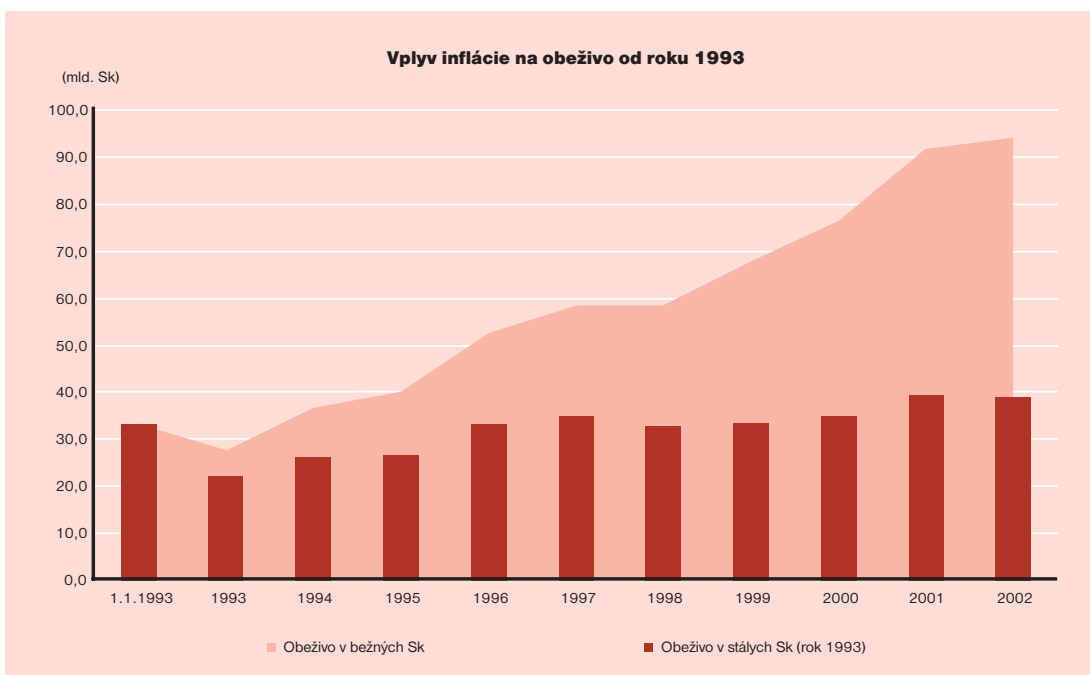
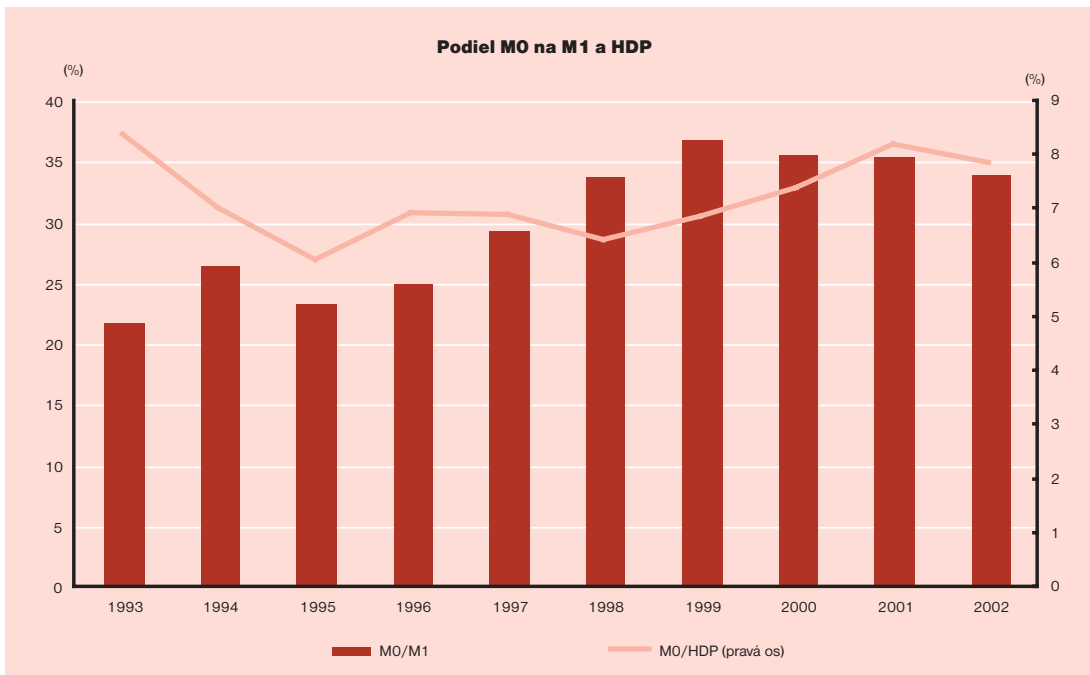
V roku 2002 nezaznamenal vývoj štruktúry obeživa v pokladniciach bánk, resp. u verejnosti podstatné zmeny. Množstvo peňazí v obehu vzrástlo z 91,5 mld. Sk na 94,2 mld. Sk (o 2,7 mld. Sk), kým množstvo peňazí v poklad-

niciach bánk mierne pokleslo z 10,5 mld. Sk na 10 mld. Sk (o 0,5 mld. Sk).

Podiel M0 na agregáte M1 dosiahol v roku 2002 hodnotu 33,9 % a oproti roku 2001 poklesol o 1,5 %. Od roku 1998 sa tento údaj pohybuje v rozmedzí 30 – 37 %, čo svedčí o stále nízkej úrovni bezhotovostného platobného styku na Slovensku, nakoľko na uskutočňovanie hotovostného platobného styku je k dispozícii viac ako jedna tretina peňažného agregátu M1^{4/}. V štátoch európskej únie tento ukazovateľ dosahuje hodnotu približne 18 %.

4/ Zvyšné dve tretiny sú k dispozícii na uskutočňovanie bezhotovostných platieb.

Pomer M0 na hrubom domácom produkte dosiahol v roku 2002 v Slovenskej republike hodnotu 7,8 %, čo je porovnateľné s hodnotou dosahovanou v krajinách Európskej únie, v ktorých sa pohybuje od 3 do 10 %.

Na vývoj obeživa má výrazný vplyv miera inflácie. V rokoch 1993 – 2002 vzrástla cenová

hladina o 141,5 % a obeživo v stálych Sk ^{5/} dosiaholo k 31. decembru 2002 hodnotu 39 mld. Sk. V porovnaní s rokom 2001 dosiaholo obeživo v stálych Sk nižšiu hodnotu o 0,3 mld. Sk z dôvodu nižšieho prírastku hodnoty obehu v roku 2002 (2,9 %) v porovnaní s ročnou mierou inflácie (3,4 %).

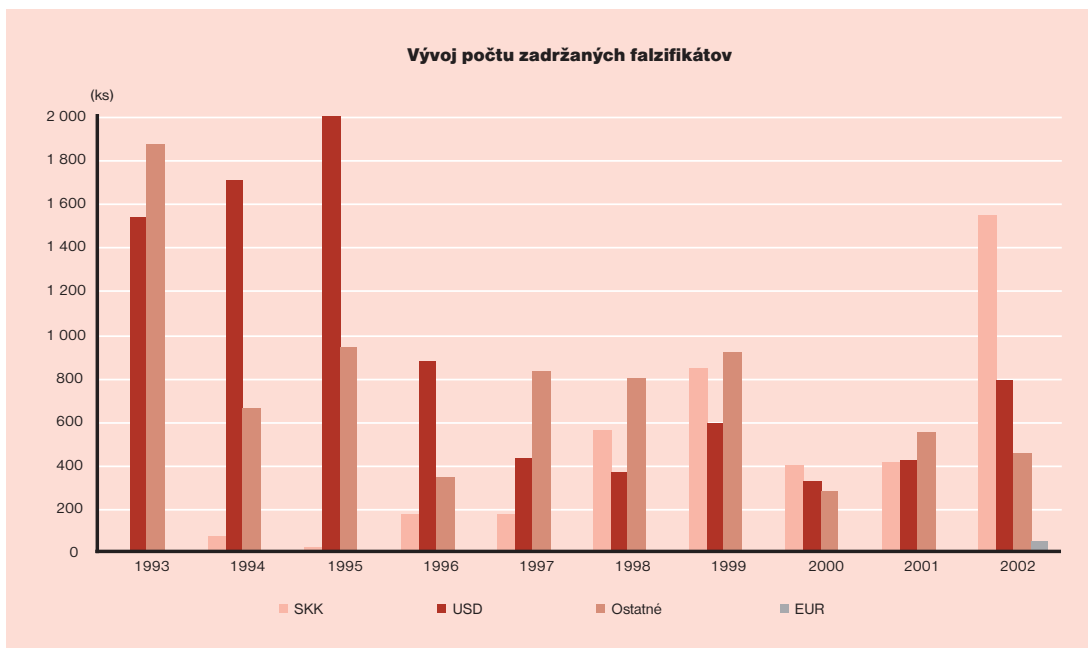
5/ Obeživo prepočítané na cenovú hladinu k 1. januáru 1993.

Stav obeživa v mil. Sk

Nominálna hodnota	Stav		Podiel v %	
	k 31. 12. 2001	k 31. 12. 2002	k 31. 12. 2001	k 31. 12. 2002
Bankovky	89 605,02	92 089,93	97,89	97,77
5 000 Sk	38 430,39	40 969,58	41,98	43,50
1 000 Sk	41 826,63	41 768,64	45,70	44,34
500 Sk	4 280,33	4 155,84	4,68	4,41
200 Sk	1 470,48	1 531,06	1,61	1,63
100 Sk	2 405,31	2 412,03	2,63	2,56
50 Sk	662,98	690,65	0,71	0,73
20 Sk	528,90	562,13	0,58	0,60
Obehové mince	1 362,54	1 474,10	1,49	1,57
10 Sk	707,68	768,98	0,78	0,82
5 Sk	242,25	259,95	0,26	0,28
2 Sk	167,36	179,65	0,18	0,19
1 Sk	110,13	117,18	0,12	0,12
0,50 Sk	25,68	25,30	0,03	0,03
0,50 Sk II	32,53	38,58	0,04	0,04
0,20 Sk	48,65	53,63	0,05	0,06
0,10 Sk	28,26	30,83	0,03	0,03
Pamätné mince	566,18	627,31	0,62	0,66
Peniaze spolu	91 533,74	94 191,34	100,00	100,00

Stav obeživa v mil. kusov

Nominálna hodnota	Stav		Podiel v %	
	k 31. 12. 2001	k 31. 12. 2002	k 31. 12. 2001	k 31. 12. 2002
Bankovky	129,18	131,97	11,91	11,26
5 000 Sk	7,69	8,19	0,71	0,70
1 000 Sk	41,83	41,77	3,85	3,56
500 Sk	8,56	8,31	0,79	0,71
200 Sk	7,35	7,66	0,68	0,65
100 Sk	24,05	24,12	2,22	2,06
50 Sk	13,26	13,81	1,22	1,18
20 Sk	26,44	28,11	2,44	2,40
Obehové mince	955,26	1 040,05	88,03	88,68
10 Sk	70,77	76,90	6,52	6,56
5 Sk	48,45	51,99	4,47	4,43
2 Sk	83,68	89,83	7,71	7,66
1 Sk	110,13	117,18	10,15	9,99
0,50 Sk	51,37	50,59	4,73	4,31
0,50 Sk II	65,06	77,16	6,00	6,58
0,20 Sk	243,24	268,13	22,42	22,86
0,10 Sk	282,56	308,27	26,03	26,29
Pamätné mince	0,66	0,69	0,06	0,06
Peniaze spolu	1 085,10	1 172,71	100,00	100,00

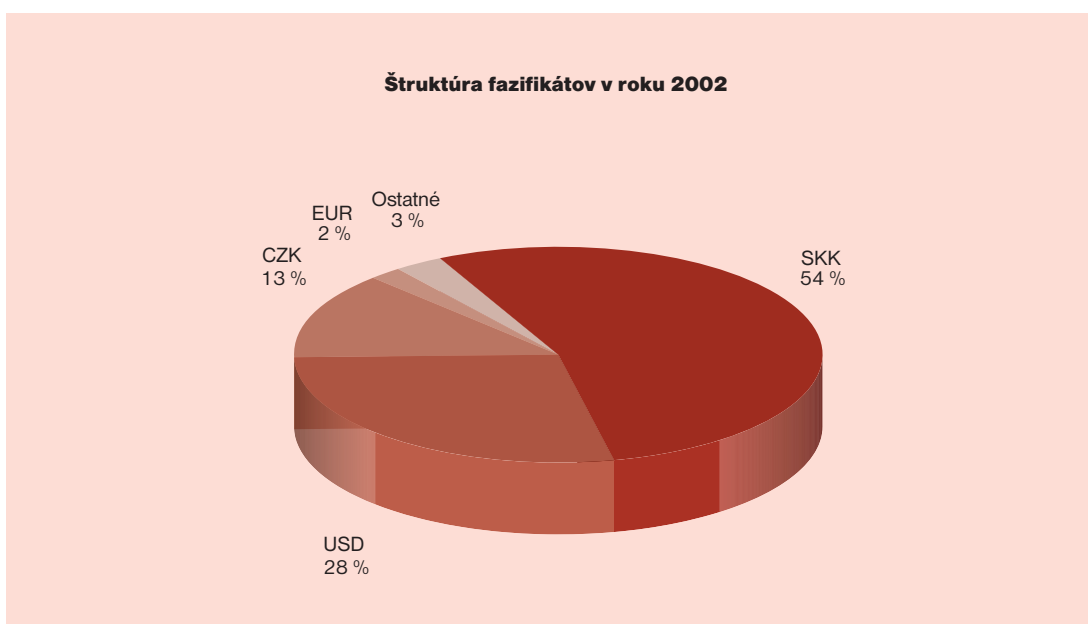

2. FALZIFIKÁTY PEŇAZÍ ZADRŽANÉ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

mi orgánmi, ostatné boli odobraté klientom priamo v peňažnom obehú pracovníkmi obchodných bánk, nebankových zmenární a bezpečnostných služieb.

V roku 2002 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 2 842 kusov falzifikátov slovenských korún a valút, čo v porovnaní s rokom 2001 predstavuje viac ako dvojnásobné zvýšenie ich počtu. Z uvedeného množstva falzifikátov bolo až 75,8 % zadržaných policajný-

Z hľadiska štruktúry falzifikátov zachytených na území Slovenskej republiky mali v roku 2002 najväčší podiel falzifikáty SKK (54 %) a USD (28 %), menší podiel mali falzifikáty CZK (13 %) a EUR (2 %).

Počet zadržaných falzifikátov Sk**(v ks)**

	Nominálna hodnota										Spolu
	5 000	1 000	500	200	100	50	20	10	5	P ^{1/}	
1998	26	439	20	16	32	13	10	0	0	0	556
1999	13	649	47	4	108	17	5	0	0	1	844
2000	12	246	84	5	43	9	3	0	0	0	402
2001	2	278	55	15	54	4	3	0	0	0	411
2002	14	1 307	105	17	49	38	17	2	0	0	1 549

1/ pozmenený falzifikát z 200 Sk na 2 000 Sk

2.1. Falzifikáty slovenských korún

Na území Slovenskej republiky bolo zadržaných 1 549 kusov falzifikátov slovenských korún. Najväčší výskyt bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji, kde bolo v 26 prípadoch zadržaných 929 kusov falzifikátov. Najviac falšovanými boli bankovky s nominálnou hodnotou 1 000 Sk, 500 Sk a 100 Sk.

falzifikátov valút bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji.

Falzifikáty USD

V porovnaní s rokom 2001 vzrástol počet zadržaných falzifikátov USD o 88 %.

Falzifikáty EUR

Od 1. januára 2002 bola ukončená platnosť zákonných peňazí v dvanástich štátoch európskej menovej únie, v ktorých sa začala používať nová spoločná mena euro. Na území Slovenskej republiky sa v roku 2002 neprejavil nárast počtu falzifikátov EUR, ktoré predstavovalo len 2 % z celkového počtu zadržaných falzifikátov.

2.2. Falzifikáty valút

V roku 2002 bolo na Slovensku zadržaných 789 kusov falzifikátov USD, 1 napodobnenina USD, 48 kusov falzifikátov EUR a 455 kusov falzifikátov ostatných valút. Najväčší výskyt

Počet zadržaných falzifikátov USD**(v ks)**

	Nominálna hodnota							Spolu
	1	5	10	20	50	100	P ^{1/}	
1998	2	0	0	14	10	318	20	364
1999	1	0	2	5	22	550	10	590
2000	2	0	0	5	11	292	13	323
2001	1	0	3	9	7	398	2	420
2002	4	1	1	1	11	768	4	790

1/ pozmenené

Štruktúra zadržaných falzifikátov EUR v roku 2002**(v ks)**

	Nominálna hodnota				Spolu
	20	50	100	500	
jún	0	0	1	0	1
júl	0	2	3	0	5
august	1	3	0	0	4
september	0	3	5	0	8
október	0	12	3	0	15
november	0	6	2	1	9
december	1	5	0	0	6
Spolu	2	31	14	1	48

Počet zadržaných falzifikátov ostatných valút**(v ks)**

	DEM	ITL	FRF	GBP	ATS	CZK	HUF	Ostatné valuty	Spolu
1998	70	460	226	16	5	9	5 991	13	6 790
1999	56	329	14	13	315	186	0	6	919
2000	73	158	6	8	2	21	0	13	281
2001	119	141	11	1	1	243	1	32	549
2002	34	28	3	9	1	369	0	11	455

Zo štatistiky zadržaných falzifikátov EUR z Európskej centrálnej banky vyplýva, že v roku 2002 bola v peňažnom obeh eurozóny najviac falšovanou bankovka nominálnej hodnoty 50 EUR, ktorá je v peňažnom obeh eurozóny používaná najčastejšie. Rovnako aj na území Slovenskej republiky patrili tieto bankovky s podielom 64,5 % z celkového počtu zadržaných falzifikátov EUR medzi najčastejšie sa vyskytujúce falzifikáty bankoviek.

Falzifikáty ostatných valút

Zavedením EUR a ukončením platnosti bývalých národných mien krajín EMÚ sa znížil počet zadržaných falzifikátov týchto mien na minimum. V hodnotenom období predstavovali len 2,3 % z celkového počtu zadržaných falzifikátov. Začiatkom roka 2002 boli z uvedených mien zadržané prevažne falzifikáty DEM a ITL. Z ostatných valút bol zaznamenaný najvyšší výskyt falzifikátov CZK. Z celkového počtu 369 kusov falzifikátov bolo 364 kusov zadržaných policajnými orgánmi pri jednom zásahu.